

hos en sjuk, för att vid behof sköta och hjälpa honom. *V. öfver ett lik*, vaka i ett rum, der ett lik förvaras, i ändamål att bedja för den dödes själ, och att hindra allt, som kan ofreda dess jordiska kvarlevor. *V. u't någon*, vaka, under det man väntar på någon, och till dess han kommer. — 2) (fig.) *V. öfver*, med uppmärksamhet gifva akt uppå. *V. öfver någon*, hafva omsorg för ens säkerhet, lycka. *V. öfver något*, tillse, att det ordentligt fullgöres. *V. öfver ens uppförande*, gifva noga akt derpå, för att hindra afvikelse från skick och ordning. *V. öfver allmänt väl*, bära omsorg derför. (Skämtv.) *En v. öfver oss*, se *Vaka-öfver-oss*. — 3) (sjöt.) Säges om ett fartyg, då det med lätthet uppbäres af vågorna. — *V-nde*, part. pres. (Fig.) *Med ett v. öga*, med vaksamhet. *V. tillstånd*, se *Vakande*, n. bem. 2.

VAKA, f. 1. Vakande under en natt eller större delen deraf, i och för något visst ändamål. *De lärdes vakor*.

VAKA, f. 1. Se *Nattvaka*.

VAKANDE, n. 4. 1) a) Tillståndet, då man vakar; förhållandet, omständigheten, att någon vakar. — *Syn.* Vak, *Vaka*. — b) Tillståndet, då man är vaken, d. v. s. ett periodiskt tillstånd af fullkomligt medvetande, under hvilket själen kan bruka sina krafter, för att emottaga yttre intryck, tänka och vilja, samt genom viljan bestämma kroppen till vilkorlig verksamhet. — 2) (fig.) Uppmärksamt aktgifvande. *Jfr. Vaka*, 2.

VAKANS, vakánngs, m. 3. (fr. *Vacance*, af lat. *Vacare*) Förhållandet, att en tjänst icke är besatt; äfv. tiden, hvarunder detta äger rum. [Vacans.]

VAKANT, vakánnt ell. vakánngt, a. 1. Ledig, obesatt. *Tjensten är v.* [Vacant.]

VAKARE, m. 3. 1) En, som vakar. — 2) (skepp.) Se *Ankarboj*.

VAKA-ÖFVER-OSS, vaka-övr'-å'ss, f. 5. (skämtord) Qvinna, som vakar öfver en ung flickas kyskhet.

VAKBÄDD, m. 2. Bädd för en vakande person.

VAKEN, vák'n, a. 2. neutr. — *et.* 1) I vakande tillstånd; ej sofvande. *Vara, blifva v. Bitida v.* *Han är ännu v.*, har ej ännu somnat. *Hålla sig v.* — 2) (fig.) Vaksam, uppmärksam.

VAKGLUGG, m. 2. Glugg, der en vakande ger akt på hvad som tilldrager sig i nejden.

VAKHSTRU, f. 3. pl. — *hustrur*. Äldre qvinna, som vakar öfver en sjuk.

VAKLJUS, n. 3. Ljus, som brännes vid vakande öfver en sjuk.

VAKNA, v. n. 1. 1) Upphöra att sofva ell. att vara i vanmakt; blifva vaken. *V. ur sin sömn, ur sin vanmakt.* *V. upp*, se *Uppvakna*. — *Anm.* Imperativen *Vakna upp* förkortas ofta till *Vak upp*. — 2) (fig.) Börja att blifva vaksam, uppmärksam.

VAKNANDE, n. 4. Händelsen, att man vaknar.

VAKNING, f. 2. Se *Vakande*, n.

VAKPENNINGAR, m. 2. pl. Betalning för vakande.

VAKSAM, a. 2. Som noga vakar öfver, ger noga akt på något, med uppmärksamhet passar på hvarje tillfälle, då skada kan ske, och söker att förekomma den; som med omsorg vårdar sig om något. *En v. vårdare, fader, vän.* *V. på landets väl.* *Hafva ett v-t öga på*, uppmärksamt gifva akt på.

VAKSAMHET, f. 3. Egenskapen att vara vaksam; vaksamt aktgifvande.

VAKSAMT, adv. Med vaksamhet, med vaksamt öga.

VAKSTUGA, f. 1. (gam.) Vakande öfver lik. *Hålla v.*, vaka öfver lik.

VAKSÅNG, f. 2. Sång för en vakande person att hvila uti.

VAKT, väckt, f. 3. 1) Vaktande; vaktgöring. *Hålla v.*, vakta. *Hålla god v.*, vakta uppmärksamt. *Hålla v. om*, vakta person eller sak. *Ställa på v.*, utställa någon att vakta. *Stå på v.*, vara utställd att vakta. *Vara på v. göra v.*, vara kommenderad till vaktgöring. *Gå på v.*, till vaktgöring, att stå på post. *Komma af v-en*, komma från vaktgöring, eller ifrån ett ställe, der man stått på vakt. *Ha v-en*, efter tur föra befälet öfver vakten; äfv. vara på vakt. (Fig.) *Vara på sin v.*, taga sig i akt, akta sig. — 2) (om skeppsbord) Tid af fyra timmar. *Dygnel indelas till sjös i sex v-er.* Se *Dagvakt*, *Hundvakt* och *Plattfot*. — 3) Soldater, som blifvit utställda, för att vakta fångar, eller att bevakna en enskilt persons, en kropps, en armés säkerhet, o. s. v.; äfv. enskilda personer, som i och för något dylikt ändamål posterat sig eller blifvit utställda på ett ställe; äfv. sjömän, som hålla vakt på ett fartyg. *Ställa ut v.* *Sätta v. om någon.* *Han slog sig genom den manstarka v-en och flydde.* — *S. m.* 3. Vaktande soldat, sjöman; vaktkarl. (Vakt, Vagt.)

VAKTA, väckta, v. a. 1. (af *Vaka*) 1) Vara utställd på post, hålla sig på ett ställe eller åtfölja personer, boskap, för att hindra rymning, skingring, eller till skydd och säkerhet. *V. en fånge.* *V. boskap.* Absolut säges: *Gå och v.*, hvilket äfv. betyder d. s. s. *Gå* och patrullera, spionera. *V. ut en*, gå så länge och vakta, tills den, som man väntar, kommer. (Jäg.) *V. upp*, att gå ut på förhör (se d. o.) och lyssna efter, om skogsfågeln slår i trädet om aftonen. — *Syn.* *Bevaka*. — 2) Se *Bevaka*, bem. 2. *En moder bör noga v. sina döttrar.* — 3) Skydda, bevara, akta. *V. en för något.* *V. landet för en smitta.* *V. sin själ för synd.* — *V. sig*, v. r. Bevara sig, skydda sig, akta sig. *V. sig för elaka människor, för synd.* *V. sig för att synda.* [Vackta, Vagta.]

VAKTANDE, n. 4. Handlingen, då någon eller något vaktas.

VAKTARE, m. 3. — *ARINNA* ell. — *ERSKA*, f. 1. Vaktande person. Bildar åtskilliga sammansättningar, såsom *Boskaps-*, *Svin-*, *Fångvaktare*.

VAKTBÄNK, m. 2. En bänk på skansen af ett fartyg, hvarå vakthafvande officern kan sätta sig.

VAKTCORPUS, m. 3. Se *Vakttrupp*.

VAKTEL, väckt'l o. väckt'l, m. 2. pl. *vaktlar*. Hönsfågel af Rapphönssläktet, nära 8 tum lång, rostbrun eller rostgrå med svarta fläckar och gulaktiga längdstreck; i norden flyttfågel. *Perdix coturnix*.

VAKTELHUND, m. 2. En hundras, som inöfvas till jagt på vaktlar.

VAKTELKUNG, m. 2. Se *Kornknarr*.

VAKTELNÄT, n. 5. Jagtnät till vaktlars fångande.

VAKTELPIPA, f. 1. Pipa, hvarmed vaktlar lockas.

VAKTFRI, a. 2. neutr. — *frött*. Befriad ifrån vaktgöring. — *Vaktfrihet*, f. 3.

VAKTGLAS, n. 3. Ett sandur, som rinner